

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός υψώνεται ήμα
δειξη πώς δε φοβάται την
αλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φου-
αικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ε΄

ΗΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 30 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1907

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 276

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΔΙΚΟΣ.— Πάντα πρὸς τὰ πίσω.
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ.— Ἀπὸ παλιὰ σεργιάρικ.
κόσμος.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οἱ Ἄλυσίδες (συνέχεια).
ΚΡΙΣΝΑΣ.— Ἡ Κατάρρα (Δήγημα).
ΒΑΣ. Δ. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ.— Τὰ Χριστούγεννα.
ARY RENÉ D-YVERMONT.— Τὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη.
ΧΥΔΑ-Γ-ΣΤΗΣ.— Οἱ Ἐπιμενίδηδες.
Θ. ΡΟΥΝΗΣ.— Ὁ Παναγιώτου.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Γιάννης Περγαλιότης, Ἄλκιος, Κώστας
Κάμελ.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ — Ο, ΤΙ ΘΕΛΕ-
ΤΕ. — Ἡ ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

ΠΑΝΤΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΙΣΩ

Ὅταν ὁ Πάλλης θέλησε νὰ ἐξανθρωπίσῃ τὸν ἑλ-
ληνικὸ λαὸ, μεταφράζοντας τὸ Εὐαγγέλιο στὴ γλῶσ-
σα του, καὶ ἡ Ἀθήνα ἐπαναστάτησε, θυμούμαι, ἔ-
τυχε νὰ βρεθῆ στὸν κύκλο πού μιλούσαμε ἕνας ξέ-
νος. Ὅλοι μὲς ἀγανακτούσαμε μὲ τὴν κυβέρνησι,
φωναζάμε πὼς δὲ χτυπᾷ τις τραχιές, δὲν πνίγει τὴν
ἐπαναστάτη στὸ αἷμα. Μόνον ὁ ξένος δὲν πρόσχε
στὶς φωνές μας. Ἐκεῖνο πού τὸν ζάφνιζε, πού δὲν
τὸ χωροῦσε δὲ νῦν του εἶταν πὼς μπορούσαν νῦναι ἑ-
πικεφαλῆς τοῦ κινήματος οἱ φοιτηταί. Τὸ πὼς τὸ
κράτος δὲν ἐπιβάλε τὴ θέλησὶ του, δὲν τοῦ ἔκανε
μεγάλῃ ἐντύπωση. Καὶ ὁ ξένος αὐτός δὲν ἀνῆκε σὲ
κανένα κράτος φόριο κι ἀδύνατο· εἶταν ὑπήκοος ἐ-
νὸς κράτους, πού ἔχει μοναχά μὲ πορὶ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴ
θέλησὶ του, μὰ ἡ δύναμὶ του, ὁ ὀργανισμὸς του εἶ-
ναι τίτιος, ὡστε νὰ αποκλείῃ ἀκόμα καὶ τὴν ἰδέα τῆς
ἀντίστασης σ' αὐτό, κράτους πού πρῶτος νόμος του
εἶναι ἡ θέληση καὶ τὸ συμφέρον ἐκείνων πού τὸ κυ-
βερῶν, τὸ δίκιο τοῦ ἰσχυρότερου, κράτους πού ἰδρύ-
θη κ' ἐβασίση ἀνεκάθε σὲ μίᾳ κυνικὴ φιλοσοφίᾳ κυ-
ρίων καὶ δούλων, γεννημένη κάτω ἀπ' τὴν δεσποτικὴ
ἐπιρροή του, τοῦ κράτους πού τὴν ὥρ' αὐτὴ κλείνει
ἀδιάντροπα τὴν πόρτα τῆς δικαιοσύνης στὴ δημοσιό-
τητα, γιὰ νὰ ξεπλύνῃ φαινομενικὰ ἕλερες καὶ βυθ-
μοῦ ἐσχίστου διαφθορὰ τῆς τάξης πού τὸ κυβερνᾷ.

Μὰ ἂν τὰ κράτη τὰ κυβερνᾷ πάντα ἕνα πνεῦμα,
ἀπ' τ' ἄλλο μέρος ἐμπνέει καὶ τοὺς λαούς, τις τάξεις,
πού ἀπαρτίζουν τοὺς δυναστευόμενους, τοὺς κυβερ-
νώμενους, ἐν' ἄλλο πνεῦμα ἀντίδρασης κατὰ τῆς δυ-
ναστείας, ἀπολυτρωτικὸ καὶ φιλελεύθερο, τὸ πνεῦμα
τῆς προόδου, πού σώζει ἀπὸ τὴ στασιμότητα τὰ ἔ-
θνη. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα κινῶσε καὶ τὸν Πρῶσο συνο-
μιλητῆ μας νὰ μὴ βλέπῃ στὴν ἐπανάστασι τοῦ φοι-
τητοῦ ὡς κύριο θλιβερό σημάδι γιὰ τὸ ἔθνος μας
τὴν ἀδυναμία τοῦ κράτους, ἀλλὰ τόπισθοδρομικὸ
πνεῦμα τῆς νιότης, ἀνταρξζόμενης γιὰ ἕνα ζήτημα

πού ἡ ζωτικότητα τοῦ βρίσκονταν ἀκριβῶς στὸν ἄλ-
λο πόλο τοῦ κινήματός της.

Χρόνια πέρασαν ἀπὸ τότε καὶ οἱ φοιτηταί ἀν-
ταρξζονται τῶρα πάλι. Ὁχυρώνεται πάλι τὸ φλο-
γερό καμίνι, φρουραρχοὶ κ' ὑποφρουραρχοὶ διορίζονται
κ' ἡ συνηθισμένη παράστασι ξαναπαίξεται. Μὰ εἴτε
ἡ κωμωδία ξεθύμανε, ξανόστισε ἀπὸ τις συχνές ἐ-
παναλήψεις, εἴτε τὸ κράτος ἐδυναμώσε ὡστε νὰ τὴν
κόψῃ πρὶν τελειώσῃ τραγικὰ, ὅπως ἄλλοτε, στρώ-
νοντας λίγα πτώματα στοὺς δρόμους — αὐτὸ εἶν' ἑ-
διάφορο. Τὸ πνεῦμα πού ὑποκίνησε τοὺς φοιτητάς
καὶ τότε καὶ σήμερ εἶναι τὸ αὐτό: ἡ ὀπισθοδρομι-
κότητ' αὐτὸ πνεῦμα, μὲ τὸ ὁποῖο κοινωνία καὶ τύπος
ἐκρινε τὴν ἀνταρξζα, τὸ ἴδιο πάντα: ἡ ἀδυναμία τῆς
ἐπιβολῆς τῆς δύναμης τοῦ κράτους. Μπορεῖ νὰ πῆ
κανεὶς πὼς πάθαμε κρατομανία. Βγαίνει στὸ φόρο
ἕνας βαγαπόντες, πού ἐκμεταλλεύεται τὴν τάχα σχέ-
ση του μὲ τὸν Πρωθυπουργό, αἰτία: ἡ ἔλλειψη δυ-
νατοῦ κράτους· ζητᾷ μίᾳ πόλῃ σιδηρόδρομο μὲ δια-
δηλώσεις, διαμαρτύρουνται οἱ δικηγόροι γιὰ τὴν κα-
κὴ κατάστασι τῶν δικαστικῶν χιτριῶν, φοβερίζουν
ἀπεργία: διαλύεται τὸ κράτος! Ἀπεργοῦν ἐργάτες
πού ληστεύονται ἀπὸ τοὺς ἐργοδότες: Ὁ εἰσαγγε-
λέας τί κάθεται; Δὲν ὑπάρχουν νόμοι, Κράτος; Χτυ-
πᾷ ἕνας μάγκας τὸ κουδοῦνι τῆς πόρτας ἐνὸς ἀστοῦ
καὶ τοῦ χαλᾷ τὴν ἡσυχία, ἀφορμὴ ἀτὰ συνταγματι-
κὰ δικαιώματα τοῦ Ἑλληνοσ! Χίλιες τίτιες περι-
στάσεις μπορούσαν νὰ ἀραδιαστοῦν. Κάθε ἔκτροπο ἡ
διατάραξι τῆς κοινωνικῆς ἰσορροπίας ἐξηγεῖται μὲ
τὸν ἴδιο λόγο. Τὸ κράτος, τὸ σύνταγμα, οἱ ἐλευθε-
ρίες. Αὐτές εἶναι οἱ ρίζες τῶν κακῶν, ἡ ἀφορμὴ τὸ
πὼς δὲ λειτουργοῦν οἱ νόμοι. Τὸ νόμο, τὸν περιορι-
σμὸ, τὴν ὑποδούλωσι σὲ μίᾳ ἀφαιρεμένη ἰδέα κρά-
τους ἀδράζει κάθε εὐκαλῆ κριτικὴ τῶν φαινομένων.
«Γρόνθον», κνοῦτο νοσταλγεῖ, μεσαιωνικὸ δεσποτι-
σμὸ λαχταρεῖ, θαρρεῖς τὸ πνεῦμα τοῦ νεοἙλληνα.
Αὐτὰ θὰ τοῦ φέρουν τὴν κλονισμένη τάξι, αὐτὰ θὰ
κουρδίσουν τὴν ξεχαρβαλισμένη Κυβέρνησι καὶ μη-
χανή, θὰ κάμουν τὸν πολίτη νὰ αἰσθανθῆ τὰ χρέη
του πρὸς τὸ κράτος καὶ τὴν κοινωνία. Ὁ βούρδουλας
θὰ κάμῃ τὸ μάγκας νὰ μὴ ἐνοχλῆ τὸν ἀστό, τὸ λω-
ποδύτη νὰ μὴ κλέβῃ τὰ ρούχα τοῦ λογίου, ὁ σε-
βασμὸς στὸ νόμο, πού εἶναι λειτουργοῖ του, θὰ κάμῃ
τοὺς δικηγόρους νὰ μὴ φοβερίζουν ἀπεργίες, τοὺς ἐρ-
γάτες νὰ ὑπατάζονται στὸ ἔλεος τῶν ἀφεντῶν τους
τοὺς σπαρτιάτες νὰ μὴ ζητοῦν τὸ δίκιο τους μὲ κά-
θε τρόπο. Ἡ νομιμοφροσύνη ἔπρεπε νὰ ἐμποδίσῃ καὶ
τοὺς φοιτητάς νὰ μὴ σηκωθοῦν κατὰ τῆς σουηδικῆς
γυμναστικῆς, αὐτὴ καὶ τὸν κ. Λεβίδη νὰ μὴ τοὺς
ἐνθαρρύνῃ στὴν παρανομία.

Ἡ κριτικὴ αὐτὴ φαντάζεται πὼς μόνον παρὰ

γοντες μίᾳ δμάλτερης κοινωνικῆς λειτουργίας εἰς
ναὶ ὁ νόμος, τὸ κράτος καὶ ἡ νομιμοφροσύνη τοῦ πο-
λίτη· αὐτὰ μὲρρωσαν λαούς κ' ἕκαμαν μεγάλα καὶ
πολιτισμένα κράτη. Πὼς τὰ πιδὸ πολλὰ ἔκτροπα, πού
παρουσιάζονται καὶ στὴ δικὴ μας κοινωνία, εἶναι
κοινὰ καὶ συνηθισμένα παντοῦ ὅπου ὑπάρχουν κοινο-
νίες ἀνθρώπων, πὼς ἡ ἐξομάλυνσι καὶ ἰσορροπότη τους
σκοντάβει σὲ ἀντιθέσεις ζωτικῶν συμφερόντων, πού
δὲν τὰ ἐξομάλυνει εὐκολα κανένας νόμος, πὼς τὸ δυ-
νατοκράτος εἶναι μίᾳ ἱστορικῆς κατηγορίας, συναγό-
μενο τῆς σχέσης τῶν τάξεων ἀναμεταξύ τους σὲ
μίᾳ κοινωνία, αὐτὰ ἡ εὐκολὴ κριτικὴ οὔτε τὰ
συλλογίζεται. Δίκαια τάξεων κ' ἔκτροπα ἀτό-
μων συγχύζονται στὸ πνεῦμα της, κράτος μονάχα
κοπανᾷ, τάξι καὶ κοινωνικὴ ἀρμονία γυρᾷ, χωρὶς
νὰ τῆς περνᾷ ἀπὸ τὸ νοῦ πὼς σ' αὐτὰ, στὴν τάξι
καὶ στὸν ἐκπολιτισμὸ χρειάζεται περισσότερο ἀπὸ κά-
θε θέλησι καὶ δύναμη κυβερνητῶν καὶ κάποιον πνεῦ-
μα προοδευτικὸ αὐτῆς τῆς κοινωνίας.

Ἡ κυβέρνησι ἐξευτελίστηκε ἐρχόμενη σὲ δια-
πραγματεύσεις μὲ τοὺς φοιτητάς, δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπο-
χωρήσῃ σὲ καμμιὰ ἀπαίτησὶ τους! Αὐτοῦ εἶν' ὅλο
τὸ κακό· αὐτὸ εἶναι τὸ πιδὸ σπουδαῖο, τὸ κύριο: Τὸ
κράτος νὰ δειξῇ τὴν δύναμὶ του, νὰ ἐπιβάλλῃ τὴ θέ-
λησὶ του. Τὸ ἰδανικὸ μας εἶναι νευρόσπαστα διοι-
κούμεν' ἀπ' αὐτὸ τὸ κράτος. Ὅτι θέλῃ αὐτό, ὁ πο-
λίτης νὰ μὴ ἔχῃ καμμιὰ γνώμη. Τὸ κατορθώνουμε
αὐτό, πᾶσι τὸ ἔθνος πρῶμα. Ἐχουν ἄλλη γνώμη οἱ
φοιτηταί ἀπὸ τὴν κυβέρνησι, αὐτὸ εἶναι τὸ σφάλμα
τους· ἐπικροτεῖ τὸ κίνημά τους δ κ. Λεβίδης, τους
ὑπερθεματίζει στὴν ὑποστήριξι τῶν Πατριῶν, χαρ-
χτηρίζοντας ξενόπρεπῃ ἀνάξια γιὰ Ἑλληνας τὴ σουη-
δικὴ γυμναστικὴ, τὸ ἐγκλημα τοῦ εἶναι μόνον τὸ ὅτι
ἐπιδοκίμασε μίᾳ ἀνταρξζα νέων κατὰ τῆς θέλησης
τοῦ κράτους. Ἐξεγείρεται ἡ βουλή ἐναντίον τοῦ
Προέδρου της, δικαιολογεῖται τοῦτος πὼς τὴν ὥρα,
πού κήρυττε τὰ πάτρια στοὺς φοιτητάς, ἀδὲν ἐγνώ-
ριζε τὰ τελεσθέντα ἐν τῷ γυμναστηρίῳ. τὸ πρᾶγμα
διορθώθηκε καὶ μίᾳ ἐφημερίδα εὐχαριστεῖται μὲ τὴν
πρόοδο στὴν πολιτικὴ τοῦ κ. Λεβίδη. Οἱ νόμοι σώ-
ζονται. Κριτήριον παντοῦ ἡ φύλαξι τοῦ νόμου κ' ἡ
ὑποταγὴ σ' αὐτόν. Οἱ τύποι πάντα, τὸ φάντασμα,
ἡ ἀφαιρεμένη ἰδέα. Ἀνατρέψτε γιὰ μίᾳ στιγμὴ τοὺς
ἄρους, φανταστῆτε τοὺς φοιτητάς νὰ ἐπαναστατοῦν,
ζητῶντας τὴν εἰσαγωγὴ τῆς ζωντανῆς γλώσσας στὴν
ἐκπαιδευσὶ μας, νάνταρξζονται, ἀπαιτῶντας ἀπ'
τὸ κράτος νὰ συμπληρῶν τις ἄδειες καθηγητικῆς ἐ-
δρες, στοχαστῆτε ἕναν πρόεδρο βουλῆς ξεσπαθώνον-
τα γιὰ τὸ δίκιο τους κ' ἔχετε μπρὸς σας καθαρὸ τὸ
γνώμονα κάθε κινήματος μὲ τὴν ψυχολογία αὐτῆς τῆς
ἐπιβολῆς τῆς θέλησης τοῦ κράτους.

Νά μὴν παρεξηγούμαστε. Ὅχι πὼς φτάνω στὸν παραλογισμό ὅτι μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ κοινωνία, κράτος χωρὶς νόμους. Τὴν κρίση τοῦ κινήματος τῶν φοιτητῶν χαρακτηρίζω. Τὸ κινήματό του, ἡ ψυχολογία του ἔπρεπε νὰ θλίψῃ πρὸς πολὺ ἀπὸ τὴν παράβαση τοῦ νόμου. Τὸ ὅτι φοιτηταί, ἕνα στοιχεῖο, πού ὄφειλε νὰ εἶναι τὸ προοδευτικώτερο τοῦ τόπου, σηκώνεται, τὸ ὅτι ἕνας πρόεδρος βουλῆς χαρακτηρίζεται ἄξιο γιὰ μαριονέτες ἕνα σύστημα γυμναστικό, πού πλάθει ἄλλου γερὰ κορμιά καὶ ἔθνη, κίττα εἶναι τὸ ἀπελπιστικώτερο. Ἡ ὀπισθοδρομικότητα τῆς νιότης ἐνὸς ἔθνους, ἡ βάρβαρη σκίψη ἐνὸς πολιτικοῦ, τὸ πνεῦμα νὰ κριθῆ καὶ ὄχι ἡ πρὸς μεγάλη σημασία νὰ δοθῆ στοὺς τύπους. Ἡ παράβαση τῶν τύπων μὲ πνεῦμα ἀντίθετο θάταν ἐγγύς ζωῆς, σημεῖο ὀργασμοῦ στὴν πρόοδο. Αὐτὸς ὁ τρόπος κρίσεως τῶν πραγμάτων εἶναι τὸ θλιβερότερο σημάδι τῆς στασιμότητος τοῦ πνεύματος μιᾶς κοινωνίας. Ὁ βυζαντινισμός. Μ' αὐτὸ τὸ ὄνομα χαρακτηρίζουν παντοῦ οἱ προοδευτικοὶ τὴν κάθε τάση στασιμότητος ἐπὶ ἄλλα ἔθνη. Ἀκούμε τὴ λέξη κ' ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία μᾶς πειράζεται καὶ ξεσπαθώνουμε ἐναντίον ἐκείνων πού τὴν εἶπαν, ἀντὶ νὰ προσπαθήσουμε νὰ ξεριζώσουμε τὴν ἐννοιά μας ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας.

Φαινόμενο μοναδικό. Ἐνας λαὸς μὲ ὄνειρο νὰ πᾶν στὰ πίσω. Τὸ περασμένο τὸν τραβᾷ, αὐτὸ γυρᾷ νάνασθη. Τὸ κληροδότημα πού βλάθηκε νὰ ζωντανέψῃ τὰ παρῆματα, τὴν εὐκτικὴ ἐγκλίση καὶ τὸν μέλλοντα χρόνον, ἡ ἀνταρσία τῶν φοιτητῶν γιὰ τὴν γυμναστικὴ ἀγωγή τους, ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς τελευταίας ἀπ' τὸν κ. Δεβίδη, ἡ κρίση τοῦ κινήματος μὲ τὴν ψυχολογία τῆς ἐπιβολῆς τοῦ νόμου, ἡ ἐξήγηση πὼς ἡ συνταγματικὴ ἐλευθερία φταίει γιὰ τὴν ἕνα μάγκας ἐνόχλησε τὴν ἡσυχία ἐνὸς πολίτη, ὅλ' αὐτὰ, μέσα σὲ τόσα ἄλλα, ἔχουν τὴν ἴδια ἀφορμὴ, τὴ νουσταλία τοῦ περασμένου, τοῦ βούρδουλα, τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς τρομοκρατίας. Οἱ μέλλοντες χρόνοι τῆς γραμματικῆς, ὄχι τὸ μέλλον τοῦ λαοῦ, οἱ ἀλυσίδες, ὄχι τὸ σπάσιμό τους, τὸ σκότος τὸ παρπαράδοτο, ὄχι τὸ φῶς πού γύρω μας χαράζει καὶ φωτίζει ὅλον τὸν κόσμον. Ὁ τρόμος τοῦ ἀστυφύλακα, τὸ φάντασμα τοῦ νόμου. Ὁ νοῦς δὲν πᾶει στὸ αἶσθημα πού συντηρεῖ, ὅσο εἶναι δυνατό, τὴν ἀρμονία στὶς κοινωνίες, πρὸς πολὺ ἀπὸ κάθε ἀπαγόρευση καὶ νόμο, στὸ σεβασμὸ τοῦ ἀτόμου σὲ τὸ κράτος, πού τὸν γεννάει ἢ ἀνατροπῆ, τὸν θρέφ' ἢ μάρφωση, ὁ ἐκπολιτισμὸς τὸν μεγαλάνει. Δὲ συλλογίζομαστε πὼς

νὰ ὑψώσουμε τὸν ἄνθρωπον, νὰ τοῦ ξυπνήσουμε τὰ ἀγαθὰ κοινωνικά του ἐνστικτα, ὅπου εἶναι κοιμισμένα, μὰ πὼς νὰ τοῦ δεσμεύουμε τὸ κάθε κίνημά του, νὰ τοῦ σκλαβώσουμε ψυχὴ καὶ πνεῦμα σ' ἕνα φάσμα, σ' ἕνα βραχνά. Αὐτὸ κατάντησε τὸ σύστημά μας.

Οἱ φοιτηταί ἐτιμωρήθηκαν. Ἔστω, τοὺς ἄξιζε. Ἀλλὰ νὰ δοῦμε, τί θὰ ὄφελῃ ἡ τιμωρία μόνο; Θὰ τοὺς ξυπνήσῃ αὐτὴ ἰδανικὰ καινούρια, πρὸς ζωτικὰ ἀπὸ κείνα πού τοὺς ἐνθουσίασαν ὡς τώρα; Ὁ σεβασμὸς τοῦ νόμου μόνος θὰ τοὺς γεννήσῃ μιὰ ἀντίληψη ζωῆς βαθύτερη, πλατύτερη, θὰ τοὺς κάμῃ νὰ αἰσθανθοῦν τὴ θέση τους, τὸ χρέος τους στὴν κοινωνία, τὴν ἀποστολὴ τους, θὰ τοὺς ἐμπνεύσῃ τὸν ἐνθουσιασμὸ πᾶντα ἡ νιότη πρὸς τὸ ἀγαθόν, τώρα καὶ τὸ γενναῖον; Θὰ τοὺς βοηθήσῃ νὰ ξυπνήσῃ μέσα τους τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο, πού ὀδηγεῖ τοὺς συναδέλφους τους στὰ κράτη τοῦ βορρᾶ, στὴν Ἀγγλία, στὴ Γαλλία, στὴ Γερμανία ὄχι μονάχα νὰ μὴν ἀντιστέκονται στὰ βάρη, πού τοὺς βάζει ἡ πολιτεία, ἀλλὰ καὶ αὐθόρμητοι νάναλαβαίνουν καὶ ἄλλα τέτια; Νὰ ὀργανώνονται δηλ. σὲ σωματεῖα, σὲ συλλόγους καὶ τίς γνώσεις, πού ἀποχτοῦν στὰ διδασκτῆρια τοῦ κράτους, νὰ τίς μεταγγίξουν στὸν ἐργατικὸ λαόν, ἀνοίγοντας ἔτσι τὰ μάτια του στὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης, σκορπίζοντας τὸ σπέρμα τῆς προόδου, δουλεύοντας γιὰ τὸ μέλλον, ὄχι γιὰ τοὺς μέλλοντες χρόνους τῆς γραμματικῆς. Γιατί, ὡ πατριώτες Ἕλληνες ἢ ἑλλαδικοί, ὄχι ἀποκτῆνωσῃ, βίβισμα σὲ πνευματικὸ σκοτάδι καὶ σὲ βραχνά ὑποταχῆς, ὄχι ὄνειρα στέρησης, ἐλευθερίας καὶ ἠθικῆς κυρίων καὶ σκλαβῶν μὰ ἐξανθρώπισμα, φωτισμὸς τοῦ νοῦ, μάρφωση τοῦ λαοῦ καὶ ὀδηγηματὸς του νὰ κάμῃ ἀγαθὴ χρῆση τῶν ἐλευθεριῶν του εἶναι τὰ ἰδανικά, τὸ πνεῦμα, πού ἀναπτύσσει στὸν αἰῶνα μας τίς κοινωνίες καὶ τὰ ἔθνη. Δὲν εἶναι οἱ ἄριστοι καὶ οἱ γεροί, ὡς τὸ φαντάζεται ὁ Ραμᾶς, (γεροὶ καὶ ἄριστοι οἱ Hintermaenner τῆς αὐλῆς τοῦ Καίζερ!), ἀλλὰ τὸ πνεῦμα αὐτὸ πού κάνει πάντα θαύματα στὴν ἱστορία. Τέτιο εἶταν καὶ τὸ πνεῦμα πού φυσήχτηκε λ. χ. στὸ γερμανικὸ λαὸ ἀπὸ κείνους πού τιμᾷ γιὰ ἐλευθερωτῆς του. Ὁ Μποναπάρτης, καταχτῶντας τον, δὲν ἔφερε τὸ πνεῦμα τοῦ δεσποτισμοῦ ἀπὸ τὴ Γαλλία, ἀλλὰ τὴν ἀπολυτρωτικὴ πνοὴ τῆς μεγάλης ἐπανάστασῆς τῆς, πού εἶταν καὶ ὁ ἴδιος γνήσιο παιδί τῆς. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἐσκορπίσθη ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ καὶ τότε, ἀκόμα καὶ σ' αὐτὴ τὴν τυραν-

νοκρατούμενη Πρωσσία, ἐπεφοίτησε σὲ φωτεινὰ μυαλά πολιτικῶν, ὅπως ὁ Στάϊν, ἐλευτέρωσε, ὅσο ἔπρεπε ἡ ἐποχὴ, τὸ χωρικὸ καὶ τὸν πολίτη κ' ἔτσι συντρίφτηκε κ' ἐδιώχθη ὁ ξένος ὁ δεσπότης. Μὰ ἐμεῖς τὴν ἱστορία τὴν ἐξηγοῦμε, ὅπως τὸ θέλουμε, σύμφωνα μὲ τὸ βυζαντινὸ τῆς μέτρο. Φτάνουμε ὡς πού λ. χ. νὰ βλέπουμε τὴ σημερινὴ Ἀγγλία—τὸ πρὸς δημοκρατικὸ πνεῦμα καὶ φιλελεύτερο κράτος τῆς Εὐρώπης, πού ἔκαμε καιροῦς καὶ χρόνια πρὶν, ὅτι ἡ Γαλλία δὲν τὸ κατάρθωσε καλὰ καλὰ μὲ τὴν ἐπανάστασή της, πού ἔχει μόνον δὲν πολεμᾷ τὸ σοσιαλισμὸ, οὔτε ὅσο κι ὅπως ἡ δημοκρατούμενη Γαλλία, μὰ ἀφίνει ἐλεύθερους καὶ τοὺς ἀναρχικοὺς ἀκόμα νὰ συνέρχονται στὸ ἔδαφός της—νὰ τρώῃ στὸ ἴδιο τὸ καυκὶ μὲ τὴ Γερμανία, φανταζόμεστε τὸ σέρ Ἐδουαρδ, πού δὲν τὸν προστατεύει οὔτε νόμος χωριστὸς κατὰ τῆς προσβολῆς τοῦ προσώπου του (καὶ γι' αὐτὸ κανένας δὲν τὸν βρίζει) Καίσαρβασιλέα (!!) σὰν τὸν Καίζερ, τοὺς ἄγγλους λόρδους, τὰν τοὺς γιούγκερ κοτζαμπασίδες τῆς Πρωσίας. Ὅσο γι' αὐτὰ θὰ τὰ ποῦμε ἄλλη φορὰ ἕνα χερσὶ μὲ τὸν ἀγαπητό μου τὸ Ραμᾶ, πού φαίνεται νὰ τὸν γέλασαν τὰ λίμπρα του καὶ πάλι. Ἐκεῖνος πού ἤθελε νὰ πᾶ ἔδω καὶ νὰ τονίσω εἶναι πὼς ἂν τὸ πνεῦμα τῆς προόδου, πού ἐμπνέει καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη, δὲν ξυπνήσῃ καὶ ἀναταραχθῆ καὶ στὴ δική μας κοινωνία, τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος δὲ θὰ δυνηθῆ νὰ βρῆ τὸν ἴσον δρόμον, πού ἀδικα ζητᾷ νὰ τὸν χαράξουν πρὸς τὰ πίσω, ἄρρωστες, ὑστερικές κραυγὰς κριτικῶν εὐκολῶν καὶ νοσταλγῶν μεσαιωνικῶν καθεστώτων. Οἱ ἀλυσίδες, πού συμβολίζονται γενναῖα στὸ δῶμα, πού ἐγκαινίασε τὸ νέον θέατρο τοῦ κ. Οἰκονόμου, δὲ θὰ συντριφτοῦνε, δὲ θὰ σπάσουν.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΒΓΗΚΑΝΕ :

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΜΗΛΑ

ΤΟΜΟΣ Δ'

Καὶ πουλιοῦνται στὸ γραφεῖο μας
καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἐστίας.

6 Δραχμῆς.

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΑΛΥΣΙΔΕΣ*

Δράμα μὲ τρία μέρη.

(Μπαίνει ὁ ΣΤΡΩΤΟΣ).

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Αἰ, κυρὰ Στρατιδαίνα, μπαλολογᾷς; Γεῖά σου, Ἀστρούλα...

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Καλωσόρισες. Ἴσια ἴσια τὴν κουβέντα σου εἶχαμε.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (γελαστά). Χμ! Γιὰ κακὸ πάντα...

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Ἄ, μπᾶ! Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ! Νά, κάτι θέλει νὰ σοῦ ζητήσῃ ἡ Ἀστρούλα...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ (ἀπορώνας). Ἐγώ;

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Ναι, κάτι θέλει νὰ σοῦ ζητήσῃ ἡ Ἀστρούλα γιὰ τὸν ἀδερφὸ τῆς καὶ τῆς ἑλεγά, τώρα πού θάρθει ὁ κύρ Δῆμος, θὰ πεταχτῶ ἐγὼ

*) Κοίταξε φύλλο 274.

μιὰ στιγμὴ στῆς κυρὰ Θύμαινας πούχει ἄρρωστο τὸ παιδί τῆς καὶ τὰ λέτε σεις μὲ τὴν ἡσυχία σας. Ἐφυγα κιόλας.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Αἰ, στάσου. Ἔτσι γλήγορα; Ὁ Στρατιδῆς ποῦναι;

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Τώρα ἔπου κι ἂν εἶναι ἔφτασε. Πᾶω λοιπὸν ἐγώ.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Στὸ καλὸ! Νά, καὶ κάτι νὰν τὸ δώσεις τῆς κυρὰ Θύμαινας, νὰ πάρει κάνα κοτόπουλο γιὰ τὸ παιδί τῆς. Νά μὴν τῆς πεῖς ὅμως πὼς τῆς τὸ στέλνω ἐγώ...Θὰ θυμώσω! (Τῆς βάζει κάτι στὸ χέρι. Ἡ ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ φεύγει).

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (ξαπλώνεται στὸν καναπέ καὶ ἀνάβει ποῦρο. Ἡ Ἀστρούλα κάθεται σιμὰ στὸ τραπέζι καὶ ξεφυλλίζει κάπιο βιβλίον). Ν' ἀκούσουμε λοιπὸν τὴ χάρη...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Μιὰ χάρη πού θὰ σὰς παρακαλέσω νὰ μὴ μοῦ τὴν κάμετε...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Χωρατεύεις;

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Σοβαρὰ μιλάω, σοβαρώτατα.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Μπᾶ! Σοβαρώτατα; Νά τὴν ἀκούσουμε λοιπὸν καὶ μετὶ σοβαρώτατα... (Γελαστά). Ἐμπρός, κουράγιο!...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Ἡ μητέρα...ξέρετε...ἡ μητέρα...

τρώγεται. μέρες τώρα τὸν πατέρα νὰ σὰς ζητήσῃ νὰ διορίσετε τὸν ἀδερφὸ μου σὲ καμὰ δημόσια θέση... νά, μιὰ θέση τεμπελίτικη πού νὰ παίρνει μιστὰ καὶ νὰ μὴ δουλεύει...Γιατ' εἶναι τεμπέλης ὁ ἀδερφός μου, ἐγωίστης, ἀφιλότιμος...Δὲ μοιάζει τοῦ πατέρα μου ὁ ἀδερφός μου...Κι ὁ πατέρας δὲ θέλει νὰ σὰς τὸ πεῖ κ' ἡ μητέρα τὸν γκρινιάζει ἀδιάκοπα, τὸν συζητεῖ τὸν ἄμοιρα...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (σοβαρά). Θέση δημόσια;

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Ναι, θέση δημόσια...Καὶ νὰν τὸ ποῦμε σὲ λόγον σου...Καὶ νὰ ζητήσουμε ἀπὸ λόγον σου τέτια ἀτιμὴ πράξη...Δὲν εἶναι στὰ καλά τῆς ἡ μητέρα μου, δὲν ξέρει τί κάνει...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Ἡ μητέρα σου εἶναι ἀπλὴ γυναίκα, εἶναι καὶ μητέρα. Σὰ μητέρα λοιπὸν σκέφτεται καὶ σὰ μητέρα μιλάει...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Μὰ τοῦ λόγον σου δὲ θὰν τὸ κάμετε αὐτό, δὲν πρέπει νὰν τὸ κάμετε. Πρέπει νὰ μάθει νὰ δουλεύει: πρῶτα ὁ ἀδερφός μου, νὰφίσει τοὺς καφενέδες καὶ τὰ γλέντια, νὰ γίνῃ πρῶτα ἄθροπος καὶ ὕστερα νὰ ζητήσῃ τὴ συντρομὴ σας.

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ (σὰ μοναχὸς του). Τὸ Δημόσιο!... Ὅλοι νὰ φάνε τὸ Δημόσιο... Νὰ φάνε δηλαδὴ τίς σάρκες τους τίς ἴδιες...Γιατ' δὲν τὸ νιώσαμε ἀκόμα